

Соціолінгвістичне застосування

Соціолінгвістичне використання мови тісно пов'язане з особливостями дискурсу, але з більшим акцентом на соціальному контексті, а саме: віковому цензі, сімейному статусі та іншому. І тому, частиною проблеми у вивченні іноземної мови є розуміння того, як керувати соціолінгвістичним використанням мови [2; 3; 4].

Таким чином, ми розглянули міжкультурну комунікацію з позиції вивчення іноземної мови. Ми зазначили, що не лише мова та модель поведінки відіграють визначальну роль у міжкультурній взаємодії, але й інтерпретації мови та моделі поведінки учасниками ситуацій, так як ця інтерпретація часто «оздоблює» сприйняту ідею. Наша власна культура надає нам систему інтерпретації мови та взаємодії, і в міжкультурних ситуаціях ми повинні бути обізнані з цими системами і прагнути вийти за їх межі. У цій статті ми виокремили систему різних рівнів спілкування, щоб обговорити якнайбільш очевидні рівні: слова, граматики і вимова часто затінюють важливу роль мови тіла, особливості дискурсу, соціолінгвістичне використання мови і культурні передумови. В особистому спілкуванні всі ці рівні, як правило, працюють одночасно, в поєднанні. Завершуючи на позитивній ноті, не варто забувати, що вже тривалий час люди з різних культур уживаються один із одним і, незважаючи на те, що вони є представниками різних культур, усім їм притаманна гуманність. Добра воля і привітна посмішка може подолати будь-які перепони. Терпіння, довіра і чутливість є частиною міжнародної мови людства, яка виходить за рамки слів.

Література

1. Lustig, M. W., and Koester, J. Intercultural competence : Interpersonal communication across cultures / M. W. Lustig and J. Koester. – Boston : Allyn and Bacon, 2003.
2. Banks, J. A., Cookson, P., Gay, G., Hawley, W. D., Irvine, J. J., Nieto, S., et al. Diversity within unity : Essential principles for teaching and learning in a multicultural society / J. A. Banks, P. Cookson, G. Gay, W. D. Hawley, J. J. Irvine, S. Nieto, et al. – Phi Delta Kappan, 83(3), 2001. – pp. 196–202.
3. Cortazzi, M. 'Cultural and Educational Expectations in the Language Classroom' / M. Cortazzi // B. Harrison (ed.) Culture in the Language Classroom. – London: Macmillan, 1990 – pp.54–65,
4. Cortazzi, M. JiN, L. 'Cultures of Learning : Language Classrooms in China' / M. JiN, L. Cortazzi // H. Coleman (ed.) Society and the Language Classroom. – Cambridge: CUP, 1996.

Подгурська Т.А.,
викладач кафедри української мови та літератури
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

СУЧАСНИЙ ТЕКСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Анотація. У статті розглядаються основні шляхи підвищення та вдосконалення мовної компетенції студентів при роботі із сучасними текстами. Аналізуються методи роботи з текстом на різних мовних рівнях, що сприяє підвищенню мовної культури, формуванню мовної картини світу особистості.

Ключові слова: текст, мовна компетенція, мовна культура.

Abstract. The article discusses the main ways to enhance and improve students language competence when operating with the modern texts. Analyzes the methods of working with text in different linguistic levels, that improves language culture, language picture of the world of the individual.

Key words: text, language competence, language culture.

Оволодіння мовою і мовленням – необхідна умова формування соціально активної особистості. Мовлення є не лише засобом спілкування, але й засобом мислення, носієм свідомості, пам'яті, інформації, засобом управління своєю поведінкою.

Удосконалення мовної компетентності не може обійтися без опори на національну мову, на мовні знаки національної культури. Тільки той, хто засвоює мовну культуру в усій її сукупності й багатогранності, здатен стати творцем мовних цінностей. Це відбувається тоді, коли у мовному вихованні закладено можливості активного використання текстів усіх мовних стилів – від розмовно-побутового до офіційно-ділового та наукового.

На заняттях з курсу „Українська словесність”, „Українська мова за професійним спрямуванням”, „Українська мова як іноземна” у ДВНЗ „Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана” використовуються різні типи практичних занять, семінарів, тренінгів тощо з використанням інноваційних підходів з отримання та вдосконалення мовної компетенції студентів-економістів. Зокрема, сприяють вдосконаленню мовної компетенції студентів такі напрямки роботи:

1. Читання та обговорення творів класичної та сучасної української літератури, що збагачує словниковий запас, формує мовну картину світу.

2. Критичний аналіз текстів сучасної української літератури, де використовуються ненормативні мовні засоби, аналіз причин використання таких мовних засобів у творах.

3. Збагачення лексичного запасу внаслідок використання лексикографічних джерел, це сприяє розумінню нюансів значення слів, особливостей слововживання тощо.

4. Підвищення рівня мовної професійної підготовки, збагачення запасу термінів зі спеціальності, знання значень термінів фаху, ведення індивідуального міні-словника термінів тощо.

5. Ознайомлення та використання фразеологічного багатства рідної мови, оскільки використання фразеологічних одиниць різних типів не тільки сприяє розвитку зв'язного мовлення, збагачує словник, а й створює умови для формування національно свідомої особистості.

6. Свідоме уникнення негативно забарвленої лексики, суржику, жаргонізмів.

7. Вивчення українських формул ввічливості, вживаних у мовленні в різних ситуаціях.

8. Аналіз помилок мови засобів масової інформації та реклами: такий досвід захищає індивідуальне мовлення від негативного зовнішнього впливу.

9. Формування пошани до української мови, її ідентифікація як мови своєї нації.

Отже, мовна компетенція – це засвоєння, усвідомлення мовних норм, що склалися історично в фонетиці, лексиці, граматиці, орфоєпії, семантиці, стилістиці та адекватне їх застосування в будь-якій людській діяльності в процесі використання певної мови. Мовна компетенція – це явище, яке охоплює цілу низку спеціальних здібностей, знань, умінь, навичок, стратегій і тактик мовної поведінки, установок для успішного здійснення мовленнєвої діяльності в конкретних умовах спілкування. Цей вид компетенції властивий високоосвіченій, культурній людині, сформованій особистості.

Для отримання високого рівня мовної компетенції позитивною практикою є робота з сучасними текстами.

Слово *текст* (від лат. *textus* – тканина, з'єднання) має чимало визначень, наведемо окремі з них.

1. Текст – це витвір мовленнєвого процесу, що відзначається завершеністю, об'єктивований у вигляді письмового документа, літературно опрацьований відповідно до типу документа, витвір, який складається із заголовка і ряду особливих одиниць (надфразних єдностей), об'єднаних різними типами лексичного, граматичного, логічного, стилістичного зв'язку, і має певну цілеспрямованість і прагматичну визначеність [1].

2. Текст – друкарський шрифт, кегель якого становить 20 пунктів.

3. Текст – певна з функціонально-смыслового погляду упорядкована група речень або їх аналогів, які являють собою завдяки семантичним і функціональним взаємовідношенням елементів завершену смыслову єдність [3].

Найістотнішими текстовими ознаками є:

- 1) цілісність;
- 2) зв'язність;
- 3) структурна організованість;
- 4) завершеність [2].

• Робота студентів із текстом, особливо художнім, – сприяє активному розвитку та вдосконаленню мовної компетенції. Текст є складним і багатоплановим, а отже, завданням його інтерпретації є вияв максимуму закладених у ньому думок і почуттів. Тексти сучасної української літератури є надзвичайно гарним матеріалом та інструментом для вдосконалення мовної компетенції студентів. Робота з художніми текстами таких сучасних українських авторів, як Любо Дашвар („Село не люди”, „РАЙ. Центр”, „На запах м'яса”), Любо Дереш („Куль”, „Поклоніння ящірці”, „Намір!”, „Трохи п'єми”), Юрій Андрухович („Рекреації”, „Московіада”, „Дванадцять обручів”, „Тасмания”) та інших сприяє активному засвоєнню теоретичного та практичного матеріалу з мови та літератури.

На заняттях студенти аналізують:

1. Змістові, логічні і психологічні зв'язки у тексті:

- а) єдність місця, часу, дійових осіб;
- б) зв'язок з минулим і майбутнім (єдність сюжету).
- 2. Літературні, риторичні засоби зв'язку:
 - а) прийоми композиції літературного твору (сюжетні лінії, обрамлення тощо);
 - б) дотримання законів жанру (байки, сонету, інтерв'ю і под.);
 - в) побудова компонента тексту як риторичної фігури (анафори тощо).
- 3. Лексичні засоби зв'язку:
 - а) вибір вдалого, доречного слова, використання синонімів;
 - б) асоціативний вибір слів;
 - в) займенникові заміни іменників;
 - г) вживання антонімів, професійної, іншомовної лексики;
 - г) вживання фразеологізмів;
 - д) слова-узагальнення.
- 4. Граматичні зв'язки: морфологія і синтаксис:
 - а) сполучники, їх повтор;
 - б) співвідносні зі сполучниками займенники, прислівники;
 - в) питальні речення і відповіді на них;
 - г) побудова тексту з однорідними членами речення;
 - г) ланцюжковий чи паралельний зв'язок речень;
 - д) вставні одиниці тощо.
- 5. Стилїстичні зв'язки:
 - а) весь текст витримано в одному стилі;
 - б) відбувається доцільна зміна стилів.
- 6. Інтонаційні засоби (усне мовлення):
 - а) інтонація початку і кінця абзацу, відповідні паузи;
 - б) емоційні інтонації, тембр голосу;
 - в) логічні, фразові наголоси, психологічні паузи тощо.

Отже, формування, підвищення та вдосконалення мовної компетенції студентів-економістів як провідної базисної характеристики освіченої людини, однієї з найважливіших рис її цілісності й самодостатності на сьогодні є надзвичайно актуальним. А власне робота з сучасними текстами на різних мовних рівнях сприяє підвищенню мовної компетенції, що включає в себе мовну культуру, сприяє формуванню мовної картини світу.

Література

1. Гальперін І.Р. Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження. - М.: Наука, 1981. - 139 с; 4-е вид. - М.: КомКніга / URSS, 2006.
2. Загнітко А.П., Домрачева І.Р. Основи мовленнєвої діяльності. Навчальний посібник для студентів денної, безвідривної та очно-заочної прискореної форми навчання спеціальності 2001. – Донецьк, Український культурологічний центр, 2001. – 56 с.
3. Одинцов В.В. Стилїстика текста. - Наука, 1980. – 261 с.

Скуратівська М.О.,
 старший викладач кафедри іноземних мов
 та спеціальної мовної підготовки,
 ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ МОДЕЛІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Анотація. У статті розглядаються основні аспекти побудови моделі інноваційної діяльності вищого навчального закладу. Подається коротка характеристика поняття «інноваційна професійна компетентність» викладача вишу.

Ключові слова: інновація, інноваційна інфраструктура, інноваційне середовище навчального закладу, інноваційні методи навчання, інноваційна професійна компетентність викладача.